

Gemma de las Cuevas i Millan*†

En un univers molt allunyat del nostre, però que alhora ens és molt proper, vull dir que està fora del nostre però que d'alguna manera també és a dins, o sigui, que és univers paral·lel i també secant; en resum, que comparteix algunes dimensions amb el nostre univers, però no totes —aquestes coses tan complicades que sempre expliquen els físics i les físiques—; bé, doncs en aquest univers tot el que existeix és una frase. No és una frase qualsevol, com ara «pare, passa'm els macarrons, sisplau», o bé «tinc un pipí horrorós!», sinó que és la mare de totes les frases, és la frase que conté totes les veritats i les mentides del nostre món, la que guarda tots els secrets coneguts i per conèixer, la que conté tots els llibres escrits i no escrits, la que relata com és cada una de les cèl·lules del meu cos i del teu i del d'ell, la que registra tots els nostres diàlegs i pensaments, la que explica on és cada molècula de l'atmosfera i d'aquesta sala en cada instant, la que sap quants grans de sorra hi ha al desert de Gobi, o com és la roca i la molsa que creix arrecerada en el tombant del camí d'aquella muntanya que tant t'agrada, o quina és la longitud d'ona del meu color preferit, o quina és l'energia exacta que rep cada espiga de blat d'aquell camp de blat banyat pel sol. En aquest univers no hi ha cels ni gratacels, ni astres ni pollastres, sinó que tan sols hi ha la Frase Mare que explica que en el nostre món hi ha cels i gratacels i astres i pollastres. La Frase Mare és infinita, o llarguíssima llarguíssima, que per mi, mera mortal, ve a ser el mateix.

Tan terriblement llarga és la Frase Mare que no cap desplegada enlloc. Però en lloc de cargolar-se òptimament com ho fa l'ADN als nuclis de les nostres cèl·lules, la Frase Mare viu tota embullada i entortolligada en la dimensió de les paraules. Presideix un autèntic garbuix d'univers: les paraules enllaçades fan camí enllà, ençà, en dansa, travessant en totes direccions i allunyant-se fins on no tomba l'horitzó. Hi ha paraules pertot, estrenyent-se, torçant-se i trenant-se, creant un paisatge d'una frondositat vertiginosa, talment un espès banc de peixos de colors enmig d'un oceà negre, tan dens que és impossible veure l'oceà obert, l'aigua negra i sola. Tampoc s'intueix res semblant a un node, a un cen-

tre de paraules, a alguna font primordial. El laberint és desesperadament uniforme: no hi ha punts cardinals ni *cardo* ni *decumanus* ni minotaure, tan sols hi ha un mar infinit de paraules sense gravetat. I, per acabar-ho d'embolicar, la Frase comparteix la dimensió temps amb nosaltres, és a dir, no para de créixer desbocada, fent-se més i més infinita en cada instant de temps que crema, precipitant-se al caos irresoluble sense fre.

Ara fa no gaire temps una colònia de bèsties de l'univers dels mars i els calamars va trencar la tendra membrana que separava els dos universos i va descobrir l'Embolic Pare. Aquesta descoberta els va embadalir de valent. Embriacs de curiositat, van endinsar-se a la Frase Mare i van començar a jugar amb les paraules, a fer contorsions impossibles i combinacions mai imaginades, a estireganyar el fil de paraules i deixar-se portar fins a paratges insospitats. No van tardar gaire a adonar-se que es trobaven davant de l'eina més poderosa que mai havien vist. Era tan immens, aquell caos, i tan ric i atapeït que els era impossible orientar-se. Les bèsties, desassossegades, començaren a cercar la capital de l'embolic, el cor que batejava i irrigava tota aquella meravella. Però allò era massa salvatge, aquell trencaclosques no tenia nucli, allò era poder en estat pur i brut, i alhora era d'una bellesa astoradora. Allò era l'univers del cos i la cosa codificat.

La colònia de bèsties es va instal·lar a viure a la intersecció dels dos universos, a les dimensions que feien de cordes i els lligaven. Cecs, segurament, i folls, molt folls, es van embranchar en el monstruós projecte de desfer l'Embolic Pare. L'lauraven petits segments de la Frase Mare i els passaven pel garbell de la raó. Amb una mica de sort i bona collita, podien usar aquestes engrunes de l'Embolic per bastir el Palau, la seva folla empresa. El més habitual era no treure'n res, del garbell, però llavors les bèsties es recordaven d'una molt vella dita seva: «L'essència de la ciència? Paciència!»

Evidentment, es tractava d'un palau sense arrels, ja que en aquell nus galàctic no hi havia lloc on aferrar-se. El Palau volia articular quelcom d'acord amb els sistemes de coordenades animals, volia ser la medulla d'aquella massa informe d'informació. Pretenia ser una gramàtica, un esquelet d'astres i pollastres, unes grapes de la realitat dels tinents i els continents.

Tot i que ha crescut molt recentment, el Palau és encara una ridícula miniatura en l'Embolic Pare, una

* **Gemma de las Cuevas i Millan** (Barcelona, 1984) és estudiant de 4t de Física a la Universitat Autònoma de Barcelona.

† Aquest treball ha estat guardonat amb el **Premi de creació literària amb temàtica relacionada amb la física**, adreçat als estudiants universitaris i convocat per la Societat Catalana de Física amb motiu de la celebració de l'Any Mundial de la Física.

figueta de pessebre en una ciutat de gratacels. Consta de diverses ales, cadascuna d'elles sostinguda per una o diverses columnes escanyolides que van a morir al no-res. Hi ha una columna que diu: La Natura És Gandula, i a dalt s'obre com la copa d'un arbre majestuós, estenent-se de totes les maneres que té la natura de fer la marmota. N'hi ha una altra que diu: Cap Bèstia Té Més Raó Que Una Altra, i llavors s'hi explica que totes les bèsties hi veuen diferent però que cap és millor que una altra —ai las!, si es recordessin d'aquesta columneta, les bèsties del món dels sols i els mussols...! I no gaire lluny hi ha una altra columneta, igual d'estreta, on es pot llegir: Ningú Pot Atrapar La Llum Del Llumí, ni la del sol, ni la de la cuca de llum. Encara n'hi ha una altra que enuncia: La Natura És Desendreçada, i aquesta també es ramifica moltíssim, i si en té, de sales i passadissos que s'hi sostenen! Ai, i quasi m'oblidava del pilar més magre i més sobrecarregat de tots: Res Neix Ni Mor, sinó que tot es transforma malgrat que hi hagi metamorfosis que semblin impossibles. Les bèsties també sabien que elles patirien una «metamorfosi»... Ah, i també hi ha un pilar molt especial que diu: El Tsar Atzar Governa El Món, i la tsarina Raresa vaga com un fantasma per l'Ala de les Coses Minúscules. I més endavant hi diu que el cor del corpuscle és el mateix que el de l'ona, i que això és el crepuscle de dues vides separades. La sala principal d'aquella ala és molt divertida, perquè al bell mig emergeixen uns versos:

Ser o res,
verí diví.
Ser i res,
quanta quàntica!

També té bigues, el Palau, és clar. Té una jàssera ben ampla i robusta que crida als quatre vents: Un I Vers. Aquesta és la màxima d'aquell univers. Però per descomptat que també hi ha bigues més modestes, com aquella que diu: Dos Buits En Un Vuit, i la que diu Una Nou Al Nou, i moltes d'altres que ja no recordo. Ara, que quan la suma s'ensuma totes aquestes estructures, és perillós, perquè llavors no en queda ni una...

El Palau és com la Sagrada Família, que sempre està en construcció. Té algunes esquerdes notables, però ales del tot desenganxades del cos, encara no. De vegades es desordenen els astres (però no els pollastres) i llavors és un desastre perquè s'esfondra alguna zona del Palau. La catàstrofe sol portar cua i motivar profundes reestructuracions en el temple del bestiar. D'una forta esporgada que hi va haver fa poc, totes les bèsties recorden una dita que ja pertany al saber popular bestial: «L'èter, etern; la física, tísica».

Les feres, assedegades, segueixen batallant al peu del canó, barallant-se amb la natura gandula i desendreçada, lluitant contra la intempèrie. Les larves neixen verges d'aquests pilars i aquestes bigues. Passen molts anys teixint-se el cos, nodrint-se d'algun raconet del Palau en algun raconet de l'Embollic Pare. Després, naveguen a la recerca de frases per llaurar, de trossos de fil per classificar. Fins que finalment se'ls desteixeix al cos (el teixir i el desteixir són asimètrics), i això és indefugible... On s'allotgen, llavors? On s'allotja, el passat? Però el Palau roman, el Palau de l'ordre i el concert roman, enmig d'una realitat sempre més gran, sempre més lluny, sempre més bella.